Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIII. Ч. 167. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 31-го СЕРПНЯ (AUGUST) 1956. ЦЕНТІВ 10 CENTS No. 167. VOL. LXIII.

СТІВЕНСОН ТВЕРДИТЬ, ЩО РЕСПУБЛІКАНЦІ БУЛИ СПРИЧИННИКАМИ ФАРМЕРСЬКОЇ КРИЗИ

ДЕМОКРАТИ ХОЧУТЬ ЗОРГАНІЗУВАТИ БЛЬОК ІЗ НЕВДОВОЛЕНИХ ФАРМЕРІВ І РОБІТНИКІВ НА СЕРЕДНЬОМУ ЗАХОДІ

Сіукс Ситі, Айова. — Демократичний кандидат на президента Адлей Е. Стівенсон і кандидат на віце-президента сенатор Естес Кіфовер відбули третю з черги районову нараду з демократичними провідниками зі стейтів Середнього Заходу. Стівенсон оскаржував республіканський уряд в тому, що він причинився до поглиблення фармерської кризи, яка могла б спричинити кризу і серед промислового робітництва. На цій конференції був присутній і демократичний сенатор із Міннесоти Гюберт Г. Гомфрі. Стівенсон із радістю повітав ухвалу Виконної Ради АФП-КІО, в якій провідники цієї найбільшої робітничої організації (15,000,000 членів) підтримують його як кандидата на президента. Стівенсон сказав, що „робітний нарід видав вирок про довір'я до нього зорганізованого світу праці", який пізнав чотирорічне урядування Айзенгавера. А той уряд має досі такі „успіхи": 1. Закинув обіцянку, згідно з якою мав змінити робітничий закон Тефта-Гартлі. 2. Настроїв Крайову Раду Робітничих Відносин проти світу праці. 3. Противився збільшенню мінімальної заробітньої платні за годину праці, яке пропонували демократи. Це не є всі пункти оскарження проти уряду Айзенгавера, казав Стівенсон, бо той уряд в кожному спорі між робітниками і працедавцями стояв завжди по боці працедавців. На зборах виступав і цілий уряд робітничих провідників із Середнього Заходу, що свідчить про те, що демократи думають зорганізувати фармерсько-робітничий бльок проти республіканців в цьогорічних виборах. Стівенсон критикував також становище уряду до законопроєкту про контролю повеней. Коли б був такий закон в 1953 році, то не було б тієї повені, яка спричинила смерть 14-ох осіб і матеріяльні втрати в сумі 25,000,000 долярів, бо не були контрольовані води ріки Флойд. Та критика демократів концентрувалася на фармерській програмі. Стівенсон твердив, що низькі прибутки змушують фармерів залишати свої фарми саме тоді, коли республіканці „говорять про добробут в цілій країні." На цих зборах предсідником були сенатор Гомфрі і губернатор Міннесоти Орвіл Фрімен. На зборах були демократичні провідники з таких стейтів: Айова, Міннесота, Висконсін, Північна і Південна Дакоти, Кензас і Небраска. Ті всі стейти в 1952 році підтримували Айзенгавера. Тепер демократи сподіваються дістати більшість в Айові, Висконсін і Міннесоті, бо стейти обидві Дакоти, Небраска і Кензас — це сильні республіканські твердині, на які не може мати впливу навіть теперішня криза в фармерстві.

Білий Дім, Мічелл і Ніксон вірять, що робітники голосуватимуть на республіканців

Вашингтон. — Виконна Рада Американської Федерації Праці — Конгресу Індустріяльних Організацій більшістю 17 до 5-ох голосів вирішила в цьогорічних виборах підтримувати демократичний виборчий список із Стівенсоном і Кіфовером на чолі. Та республіканці заявляють, що на їх думку, робітники будуть голосувати і на республіканців. Пресовий секретар Білого Дому Дж. С. Гагерті сказав журналістам, що важливе буде голосування робітництва в дні виборів, а не те голосування, яке було в Форест Парку, Па., в якому брали участь члени Виконної Ради АФП-КІО. Секретар праці Джеймс П. Мічелл заявив після конференції з президентом Айзенгавером, що цього року Айзенгавер дістане більше робітничих голосів, як це було в виборах 1952 року. Віцепрезидент Ричард М. Ніксон заявив перед виїздом на відпочинок до стейту Ню Джерзі, що робітничі провідники мають право, так само як і всі інші громадяни, займати особисто становище в справі кандидатів. Але, твердив Ніксон, акція робітничих провідників не може зобов'язувати членів робітничої організації голосувати так, як цього домагаються їхні провідники. Ніхто не може диктувати робітникам, як вони мають голосувати. Мічелл пригадав, що АФП і КІО в 1952 році також підтримували Стівенсона проти Айзенгавера, але Айзенгавер переміг. „І тому я вірю, що Айзенгавер переможе і цього року", — казав Мічелл. Ніксон сказав: „Заробітні платні ніколи не були більші як тепер; ніколи в історії ЗДА не було стільки осіб затруднених; ніколи в цьому періоді не було такого малого числа втрачених годин праці внаслідок страйків, як тепер". Віце-президент вірить, що такий стан оцінять робітники, і будуть голосувати на Айзенгавера та на республіканських кандидатів.

В АМЕРИЦІ

● **Журналісти** запитували Адлея Е. Стівенсона, демократичного кандидата на президента, чи правдива поголоска про його одружіння з панею Дороті Вреденбург із Бірмінгему, Алабама. Стівенсон відповів, що ніколи подібна поголоска не була для нього такою приманливою, як ця, але, на жаль, вона не є правдива. Перед тим журналісти запитували в цій справі пані Дороті, але вона відіслала їх до Стівенсона. Дороті Вреденбург була секретаркою на демократичній конвенції. Її багатий чоловік, торговець деревом, помер на початку цього року.

● **На півдні країни** твориться третя партія, яку організують демократи, невдоволені партійною виборчою платформою. Ця нечисленна ще партія має прихильників в Луїзіяні, Тексасі і Південній Каролайні.

● **Адлей Е. Стівенсон** вислав пресі, яка друкується мовою „іддіш", привіт жидівському народові з приводу Нового Року, званого „Рош Гашана". В своєму привіті він заявив, що буде молитися разом із американськими жидами за добро жидівського народу по всьому світі. Жидівський Новий Рік починається 5-го вересня.

● **Департамент рільництва** повідомляє, що цього сьотлинього року комахи спричинили багато шкоди фармерам, винищуючи городини, кукурудзу та бавовник.

● **Подружжя Лоренцо з індіянського племени „наваго"** вилетіло літаком з Каліфорнії до Стокгольму в Швеції, де буде демонструвати в індіянській майстерні ремісничі вироби.

● **Департамент праці** в Вашингтоні повідомляє, що від 14-го вересня мінімальна платня для робітників цукрових плянтацій в Парто Ріко буде підвищена з 75-ох до 90-ох центів.

● **У Монтреалі, Канада,** вибухнув газ в новозбудованому будинку, внаслідок чого згинуло 7 осіб, в тому числі четверо дітей.

● **На летунській базі в Метер, Каліфорнія,** встановлено телескоп, з якого спостерігатимуть рух штучно збудованого сателіта землі, що кружлятиме на висоті 1,200 миль.

ДОЛЛЕС ЗВІТУЄ ПРЕЗИДЕНТОВІ ПРО СУЕЗ

Президент Айзенгавер, вернувшись до Вашингтону прийняв передусім державного секретаря Доллеса, який звітував йому про Суез, про справу зістрілення китайськими комуністами американського літака та про інше.

Передбачають 480 смертних випадків в автових катастрофах

Шикаго, Ілл. — Крайова Рада Безпеки передбачає, що впродовж трьох вільних днів під час „Дня Праці" на шляхах цієї країни може згинути 480 осіб. Але ця Рада закликає до обережности і має надію, що цьогорічні триденні ферії під час „Дня Праці" не спричинять більше як 350 смертних випадків. Минулого року під час „Дня Праці" було 445 смертних випадків, а рекорд побив 1951 рік із 453 випадками смерти.. Деякі стейти заповіли збільшення контролі на автострадах і шляхах. В Ню Йорку 3,000 поліцистів слідкуватимуть за порядком на вулицях і шляхах. Поліція послуговуватиметься 80 автами, які не матимуть поліційних написів. Гелікоптери обсервуватимуть рух на автострадах і „трувеях". Всі поліцисти в службі звертатимуть пильну увагу на автомобільний рух.

Представник Фонду Республіки називає конгресмена Волтера „інтриганом"

Ню Йорк, Н. И. — Голова інформаційного комітету Фонду Республіки Елмо Ровпер заявив, що демократичний конгресмен із Пенсилвенії — Френсіс Е. Волтер „інтригує" проти цієї іституції, щоб її здискредитувати в очах американського громадянства. — Ровпер домагається, щоб конгресмен Волтер перепросив дирекцію Фонду Республіки, за те, що на Комісії для Дослідів Протиамериканської Діяльности образив своїми заявами управу цього Фонду. Конгресмен Волтер сказав на своїй Комісії в Палаті Репрезентантів, що треба провірити, чи „та багата на впливи і гроші інституція є приятелем чи ворогом тієї боротьби, яку на життя й смерть веде американський нарід проти комуністичної змови". На цій комісії ведено переслухання про діяльність Фонду Республіки, але її голова не хотів допустити, щоб на комісії зізнавали і представники Фонду, які могли б були оборонити свою інституцію проти публічно роблених їй закидів. Між закидами на адресу керівників Фонду є й такий, що цей Фонд дав допомогу 5,000 долярів бібліотеці квейкрів, хоч її дирекція не хотіла звільнити бібліотекаря, який відмовився зізнавати на Комісії в Конгресі, чи належить до комуністичної партії.

ЗАКІНЧЕНО ТРЕТІЙ КУРС УКРАЇНОЗНАВСТВА НА СОЮЗІВЦІ

Союзівка, 28-го серпня. — Роздачею дипломів та відповідними врочистостями закінчено тут сьогодні третій з черги Курс Українознавства, влаштований і ведений Українським Народним Союзом, у цьому році вже під педагогічним протекторатом Українського Вільного Університету. Курс закінчило 21 студентів, — хлопців і дівчат, з того 13 на початковому відділі, що його вів проф. Іван Близнак, а 8 на вищому, що його вів проф. д-р Василь Стецюк. Роздача дипломів відбулась на спеціяльній врочистості, яку відкрив і якою проводив гол. предс. УНС, п. Д. Галичин, що теж з ґратуляціями передавав курсантам дипломи. У вступній промові п. Д. Галичин між іншим згадав, що під час його недавніх відвідин у військовій школі мов у Монтерей в Каліфорнії, полковник-командант школи твердив, що Америка сьогодні більше, як коли, потребує громадян, що знали б більше мов. Цій потребі повинні відповісти теж і громадяни українського походження, вивчаючи та опановуючи мову своїх батьків, бо цим зроблять вони велику прислугу і Америці і одночасно Україні — твердив п. Д. Галичин. Обидва учителі, д-р Стецюк і проф. Близнак, висловлювали признання УН. Союзові за ініціятиву, труд і кошти, зв'язані з цими курсами, як теж ґратулювали курсантам за їх увагу і пильність в науці, бажаючи їм найкращих успіхів в дальшому доповнюванні набутих знань. З короткими принагідними промовами виступали управитель Союзівки п. Данило Слободян та перебуваючі на Союзівці гості пп. Володимир і Марія Душники. Приявна на Союзівці пані Валентина Стахура продеклямувала поезію О. Бабія „Рожі", як приклад милозвучности української мови.

Формальне закінчення курсів попередила спільна вечеря та коротка імпреза в понеділок, 27-го серпня, ввечорі. Під час вечері, якою проводив управитель Союзівки п. Данило Слободян, забирали слово гол. предс. п. Д. Галичин, гол. касир УНСоюзу п. Роман Слободян, обидва учителі: д-р В. Стецюк і проф. В. Близнак, а від імені курсантів промовляла Карен Ляхович.

Після вечері курсанти влаштували концерт в честь Івана Франка, в програмі якого, крім пісень у виконанні студентського хору, виступали з промовами або деклямаціями курсанти: Карен Ляхович, Богдан Гуглевич, Катерина Єрмоловин, Ігор Курилів, Роман Ковальчук та Юрій Телепко, а збірну деклямацію виголосили: Віра Куропась, Василь Попаца та Орест Федак.

На закінчення курсів роздано поодиноким курсантам 12 примірників виданих недавно НТШ творів Франка, уфундованих для студентів відомим нашим громадянином і меценатом, п. Василем Пуйдою.

ПРЕЗИДЕНТ ПІДТРИМУЄ ПРОЄКТ ДОЛЛЕСА ЩОДО СУЕЗЬКОГО КАНАЛУ

Вашингтон. — „. . . Я щасливий, що президент Нассер готов стрінутись, щоб передискутувати цю програму (яку предложив державний секретар Доллес на Лондонській конференції в справі Суезького каналу). Ту програму складено в атмосфері приязного порозуміння і, на мою думку, вона насправді має за собою підтримку всіх держав і народів, які вірять в поступ міжнародної справедливости та згідливости. Уряд З'єдинених Держав і — я переконаний — американський нарід цілком підтримують пропозицію 18-ох держав, що зібрались були в Лондоні, яка, цілком респектуючи суверенність Єгипту, запевнила б мирну розв'язку цієї великої проблеми". Таку заяву склав президент Айзенгавер в середу 29 серпня ц. р. безпосередньо після двогодинної конференції з державним секретарем Доллесом. У другій частині тієї конференції взяв участь також голова шефів об'єднаних штабів збройних сил ЗДА, адмірал Артур В. Радфорд. Заяву президента відчитав, вийшовши від нього, державний секретар Доллес. На вступі тієї заяви Президент пояснив, що якраз державний секретар, в доповненні до щоденних інформацій з Лондонської конференції, склав йому вичерпний звіт про неї. „Це, уважаю, — заявив Президент — має велике значення, що 18 з 22-х держав, зібраних у Лондоні яких кораблі складаються на 95% руху по Суезькому каналі, погодилися на умови, які, на їх думку, необхідні, щоб створити довір'я, що той водний шлях, зінтернаціоналізований договором з 1888 року, буде так адміністрований, як треба, щоб відповісти своїм завданням". Заява Президента підкреслює оптимізм З'єдинених Держав, що конфлікт за Суезький канал закінчиться компромісовим порозумінням з Єгиптом. Трохи обережніше висловився про це голова сенатської Комісії для закордонних зв'язків 78-літній сенатор Волтер Джордж, який був також на нараді у Президента у зв'язку з виїздом до Парижу у справі частинної реорганізації НАТО для поширення його компетенцій в політичній і економічній ділянках. Сен В. Джордж заявив, що в справі Суезу „небезпека збройного зудару за Суез ще не зовсім минулася, хоч здається, що вона тепер не така грізна". Він також добачив „дійсний поступ" у факті, що єгипетський президент Нассер погодився конферувати з 5-членною Комісією, яку вибрано на Лондонській конференції у складі ЗДА, Австралії, Швеції, Ірану й Етіопії. Головою тієї Комісії є австралійський прем'єр Роберт Гордон Мензіс. Ця Комісія в своєму повному складі, — при чому колишній амбасадор до Індії і Пакістану, Лой Гендерсон, є репрезентантом ЗДА, — виїздить з Лондону до Каїро, де на понеділок призначена перша нарада з президентом Нассером.

В Єгипті викрито здогадну змову проти уряду

Каїро. — Єгипетські урядові чинники оприлюднили, що викрито англійську змову, — яка мала на цілі скинути теперішній єгипетський режим. Спершу єгипетські власті говорили тільки про шпигунську організацію, тепер арештованих під закидом шпигунства в користь Англії англійців та єгиптян лучать з політичними цілями — перевести державний переворот в Єгипті. Головою тієї шпигунської організації був буцім-то торговельний керівник арабської Інформаційної агенції, Джеймс Свинберн. Він та другий арештований англієць, керівник Телефонічної і Радійової Компанії Марконі, — Чарлз Пітток, мали скласти зізнання, які обтяжили першого секретаря англійської амбасади та першого секретаря торговельного відділу тієї амбасади. Єгипетський уряд негайно зажадав забрання геть тих двох дипломатів з Єгипту. Англійський уряд рішуче твердить, що ані англійська амбасада не займалась шпигунством на терені Єгипту, ані не було ніякої змови. Речник англійської амбасади заявив, що ця справа „стоїть у зв'язку з важкою ситуацією, яка триває від чотирьох тижнів", недвозначно вказавши на Суезьку кризу. Речник англійського уряду в Лондоні заявив із сарказмом, що англійський уряд не наслідуватиме єгипетського уряду і „не стане викривати ніякої єгипетської змови". —

Панама заперечує суверенність ЗДА над Панамським Каналом

Панама. — Заява державного секретаря ЗДА Джана Фостера Доллеса, в якій він підкреслив позицію З'єдинених Держав Америки в справі суверенности над зоною Панамського Каналу, викликала тут незадоволення і причинилася до деякого дипломатичного напруження. Доллес зацитував у своїй заяві третю точку договору з 1903 року в справі Панамського Каналу, в якій сказано, „що З'єдинені Держави мають усі ті права, що їх вони мали б, якщо б були сувереном". — Проти такої інтерпретації виступив міністер закордонних справ Панами Альберто Бойд, заявляючи, що Панама признала З'єдиненим Державам тільки деякі права, зв'язані виключно з користуванням Каналу. Незмінною позицією Панами, починаючи з 1904 року, було, що договір з 1903 року не дає З'єдиненим Державам суверенности над Панамським Каналом. Водночас із цим міністер використав цю нагоду, щоб заявити, що згадані Доллесом постанови Константинопольського договору з 1888 року про невтралізацію і свободу переїзду через Суезький Канал мусять стосуватися теж і до Панамського Каналу. В дальшому Бойд злагіднив свою заяву, кажучи, що, згідно з пізнішими договорами, Панамський Канал є підприємством, в якому обидві нації, панамська й американська, мають спільні життєві інтереси. Американські офіційні чинники не висловилися досі в справі заяви Бойда, але в політичних колах усвідомлюють собі, що в Панамі існують деякі групи, які хотіли б довести до націоналізації Панамського Каналу, так, як це зробив Нассер.

В Арґентині під час демонстрації поранено 20 осіб

Мендоза, Арґентина. — В цьому місті відбувалася студентська демонстрація, в якій студенти університету й середніх шкіл, які є під адміністрацією цього університету, домагалися звільнення Джерміналя Бассо, який є урядовим комісарем цього університету. Комісар Бассо зарядив був нові конкурсові екзамени при прийнятті учителів на працю, проти чого застрайкували професори університету Куйо та вчителі середніх шкіл. Студенти підтримали професорів і вчителів масовою демонстрацією. Та між демонстрантів замішалися прихильники колишнього диктатора Хуана Д. Перона, які почали стріляти і поранили найменше 20 осіб. Уряд звільнив комісара Бассо, і його становище зайняв полковник Віктор Аррібо.

АНГЛІЯ ДОЗВОЛИЛА ФРАНЦІЇ НА ВИСИЛКУ ВІЙСЬК НА КИПР

АНГЛІЙСЬКІ Й ФРАНЦУЗЬКІ ПОЛІТИЧНІ КОЛА НЕ ПОДІЛЯЮТЬ ОПТИМІЗМУ ПРЕЗИДЕНТА В СПРАВІ СУЕЗЬКОГО КАНАЛУ

Лондон. — Англійське міністерство закордонних справ проголосило комунікат про згоду англійського уряду на „тимчасове стаціонування контингенту французьких військ на Кипрі". Французький уряд, мовляв, поінформував англійський уряд, що „з уваги на хід справ у Єгипті і в обширі Суезького каналу, він (французький уряд) хоче бути в такій ситуації, щоб на випадок потреби могти запевнити охорону французьких громадян і їхніх інтересів у східній частині Середземного моря". Для тієї цілі — говориться в англійському офіційному повідомленні — Франція просила, а Англія на це погодилася, щоб могти перекинути частину французьких військ на острів Кипр. Скільки тих військ — в англійському комунікаті не говориться. Таким чином, не зважаючи на згоду єгипетського диктатора Нассера переговорювати з Комісією П'ятьох під головуванням австралійського прем'єра Мензіса про справу Суезького каналу, Англія і Франція продовжують свої військові приготування. Це стоїть у зв'язку з недовір'ям, з яким ті дві західньо-европейські держави ставляться до Нассера. Англійські і французькі часописи не поділяють оптимізму президента Айзенгавера й державного секретаря Доллеса. Політичні чинники в обох західньо - европейських столицях звертають увагу, що Нассер погодився тільки на саму зустріч, але по суті відкидає злагоду на базі проєкту, приготовленого Доллесом, отже відкидає концепцію міжнародного управління Суезьким каналом. Знову ж Англія і Франція ніяк не хочуть погодитись на узалежнення каналу виключно від волі Єгипту, не маючи довір'я особливо до його теперішнього фактичного диктатора Ґамаля Абделя Нассера. Ці настрої висловив в різкій формі колишній французький прем'єр, а теперішній віцеміністер закордонних справ в уряді Молле, Моріс Фор у промові на відкритті торгів в місті Гурдон. Він знову натаврував Нассера, як „диктатора, що ламає міжнародні зобов'язання", та запевняв, що Франція не погодиться, щоб Єгиптяни накидували такі розв'язки міжнародних справ, які противляться „державним інтересам і національній гордості французів". Фор славив при цій нагоді англійсько-французьку солідарність. Щодо скількости військ, які сконцентровано на Кипрі, то за західньою пресою доведено їх до сили трьох дивізій у воєнному стані, але сама преса підкреслює, що сам Єгипет має три дивізії крім озброєних і вишколених для партизанської війни коло 200,000 чоловіків і жінок. — Вправді єгипетський президент буцім-то поставить за передумову всякого домовлення — відкликання з Кипру й Мальти сконцентрованих там військ, щоб переговори не велися в атмосфері погроз, проте Англія і Франція — твердить їхня преса — не думають вирікатися того остаточного атуту, яким є фізична сила.

Лондон виключає можливість безпосередніх переговорів з архиєпископом Макарієм

Лондон. — Британський уряд відкинув рішуче будь-яку можливість безпосередніх переговорів з депортованим із Кипру архиєпископом Макарієм в справі незалежности Кипру й об'єднання його з Грецією, чого домагаються крайні націоналістичні елементи на Кипрі. Можливість безпосередніх розмов виключає передусім той факт, що архиєпископ Макарій керував особисто антибритійським терористичним рухом на Кипрі. На думку офіційних британських кіл Макарій не репрезентує більшости грецького населення Кипру, яке є поміркованe і яке буде задоволене запроєктованою конституцією, яка дасть кипрським грекам максимум політичного самоуправління. Працю над остаточним сформулуванням нової конституції для Кипру закінчує з доручення британського уряду відомий британський юрист лорд Редкліф. Провідники кипрських греків відмовлялися досі говорити з ним в справі конституції, але британський уряд сподівається, що це ставлення зміниться і що на Кипрі знайдуться поміркованi елементи, які схочуть переговорювати в справі конституції. — Водночас із цим повідомляють з Нікосії на Кипрі, що британська влада конфінувала єпископа в Кітіюм, виконуючого обов'язки голови Православної Церкви на Кипрі в заступстві архиєпископа Макарія. Причиною цього домашнього арешту має бути те, що британська влада здобула докази, що єпископ був причетний до терористичної акції кипрських націоналістів.

В СВІТІ

● **Франція і Західня Німеччина** відновили переговори про повернення Зарщини Німеччині. Франція дала вже була на це свою принципову згоду, признавши леґальність волі зарського населення, висловленої в минулорічному плебісциті.

● **Трьом американським кореспондентам в СССР,** між ними кореспондентові „НЙТаймсу" Танґенові, большевики заборонили поїхати до Алтайського району в південно - західньому Сибіру, бо, мовляв, не можна було знайти для них в тому районі вигідне приміщення. Це — не-комуністичні журналісти з-поміж 14-х журналістів, запрошених московським урядом для подорожі по Сибіру й Казахстану. Американці зреклися взагалі дальшого подорожування і, заявивши протест, вернулися до Москви. В Алтайському районі буцімто большевики мають свої атомові фабрики.

● **В Еспанії** американські військові чинники, відповідальні за правильне функціонування морських і летунських баз, будують нафтопроводи довжиною 485 миль, які сполучать центральні підземні збірники нафти з окремими базами. Кошт будови цих нафтопроводів — 30 мільйонів долярів. На Різдво цього року вони будуть готові.

● **На Горішньому Шлезьку,** у копальні вугілля в Королівській Гуті („Кеніґсгітте"), на глибині 960 стіп вибухла пожежа, яка захопила коло 200 вуглекопів. Більшість врятувалась, але 29 робітників згинули від отруйного газу. Ця катастрофа дуже нагадувала недавню катастрофу в копальні вугілля в Бельгії.

● **Владимир Дедієр,** колишній офіційний біограф Тіта і один із чільних югославських комуністів, який „збунтувався" був проти партійного проводу разом із заступником Тіта Білованом Джіласом, повертається до ласки. Дедієра, який разом із Джіласом домагався демократизації югославського устрою, судили за „ухили" в січні 1955 року й виключили з партії та парляменту. Кару 6-місячного ув'язнення припинили йому умовно, залежно від його поведінки. Тепер, буцімто Дедієр має стати професором новітньої історії Беоґрадського університету.

● **Видалений з Єгипту** кореспондент канадійського „Торонто Стар", Вільям Стівенсон, заявив, що його і двох інших журналістів викинено з Єгипту за те, що вони дізналися, що керівником протижидівської кампанії в Єгипті є колишній нацистський пропаґандист проф. Йоганн фон Леерс.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street. Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Acepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

КАТАСТРОФА З ...РЕКОРДОВИМ УРОЖАЄМ

Наприкінці липня цього року вся совєтська преса розписувалася широко, що, не зважаючи на недорід в Україні, яка зазнала важких втрат з огляду на великі морози і сніги минулої зими, Совєтський Союз матиме в цьому році рекордовий урожай, бо самі тільки Сибір і Казахстан дадуть щонайменше по 16 мільйонів тонн збіжжя. Під час своєї поїздки по Сибіру в останній декаді липня ц. р. хвалився теж і Хрущов, що РСФСР із Сибіром дадуть цього року 36 мільйонів збіжжя, стільки ж, скільки досі давав увесь Совєтський Союз.

Не зважаючи на всі ці передбачування й обрахунки, рожеві сподівання Хрущова на „рекордовий урожай" виявилися передчасними. Не цілий місяць після проголошення цих оптимістичних звітів про велетенський урожай на Сибіру і в Казахстані, бо вже в днях 25-27 серпня, совєтська преса вдарила на тривогу з приводу великої загрози для цьогорічного врожаю. Виявляється, що в той час, як мав би вже бути зібраний увесь врожай, він все ще в понад 80% стоїть або й лежить на степах Сибіру, Казахстану, в центральній чорноземній смузі, вздовж Волги і в інших оообластях Совєтського Союзу. З повідомлень з окремих областей, як, наприклад, з Новосибірської, виходить, що там зібрано не більше як 18 проц. всього врожаю. Загроза для совєтського „рекордового врожаю" тим більша, що в Сибіру і в Казахстані цього року раніше, як звичайно, почалися дощі і водночас із цим керівники сільського господарства сподіваються скорішого приходу морозів. Є всі підстави думати, що поки врожай буде зібраний, змолочений і звезений, він проросте на полях внаслідок дощів або вимерзне внаслідок ранніх морозів, які в східніх областях СССР починаються вже з початком вересня.

Загрожений цей рекордовий урожай не тільки дощами та морозами, але й дошкульним браком машин та робітних сил, потрібних для його збирання. Не зважаючи бо на всю пропаґанду і навіть на примусову мобілізацію комсомольців і міських робітників на допомогу в збиранні врожаю, Совєтам так і не повелося подолати в цій ділянці кризи, тим більше, що водночас для рятування вугільної індустрії треба було висилати в Донбас та в інші вугільні області десятки й сотні тисяч молоді.

Московська „Правда", починаючи з 26 серпня ц. р., повела в цій просто безвиглядній ситуації гостру кампанію проти місцевих керівників і провідників колгоспних та державних господарств за неувагу до такої преважливої справи, як збирання врожаю, за використовування сільсько-господарських машин тільки на одну третю або щонайкраще на половину їх спроможности, і обвинувачує їх в спізненому готуванні приміщень на магазинування збіжжя.

До цих труднощів приєдналося ще й те, що колгоспники поставилися з неохотою до наказаного урядом двоетапного, „роздільного" способу збирання врожаю. Ця система встановлює проміжок в три або чотири дні поміж кошенням і молотінням збіжжя, і вона буцімто корисна тим, що дозволяє починати скоріше жнива і зберігає від втрати 3-3,5 бушля зерна на одному акрі землі.

Ситуація в колгоспах і радгоспах сьогодні така, що, поки зможуть до них прибути комбайни і почати молотьбу, збіжжя внаслідок дощів почне проростати. Але навіть тоді, якщо пощастить змолотити збіжжя, то його не буде де магазинувати і треба буде зсипати під голим небом, де воно знову буде виставлене на нищівне діяння дощу.

Катастрофальна ситуація з „рекордовим урожаєм" може мати дуже далекосяжні політичні наслідки для Хрущова та його колективного керівництва. Починаючи кампанію за „освоєння цілинних земель" у минулому році і на протязі останніх 16 місяців, Хрущов обіцяв з цієї акції всі можливі блага і для населення і для совєтської держави. Цьогорічний недорід в Україні і катастрофа з „рекордовим" урожаєм в Сибіру та в Казахстані перекреслюють надії й обіцянки „колективних диктаторів". Із розгляду загальної ситуації виходить виразно, що вину за цю нову катастрофу поносить у першу чергу безглузда совєтська система, яка вже була причиною багатьох таких і подібних катастроф. І завжди було так, що після кожного совєтського провалу, після кожної невдачі і катастрофи відповідальність за це звалювано не на справді відповідальних: систему та її репрезентантів, але на жертви тієї системи і спричинених нею катастроф, на нарід. Подібне заповідається і тепер.

ЯПОНІЯ, ЗДА І СОВЄТИ

В день приїзду до Вашинґтону японського міністра закордонних справ Мамору Шіґемітсу американські часописи привітали його окремими статтями, підкресливши велике значення, що його матимуть наради представника Японії з керівними американськими чинниками з уваги на японсько-американську приязнь та все ще сумні відносини на Далекому Сході. Пригадаймо деякі факти: Мамору Шіґемітсу — це той, хто 17 серпня 1945 року зголосив ґенералові МекАртурові на кружляку „Мізурі" беззастережну капітуляцію Японії. Японія важко прогрішилась була супроти Америки і всього світу своїм підступним нападом на Перл Гарбор 7 грудня 1941 року. Траґізм японсько-американської війни дійшов був до вершка, коли 6 серпня 1945 року скинено першу атомову бомбу на Ґірошіму (78.150 убитих та 37.-425 ранених) і 9 серпня 1945 року — на Наґасакі (73.884 убитих). Але за останніх 11 років відносини радикально змінились. 9-го вересня 1951 року 48 держав включно із ЗДА підписали з Японією мировий договір. Проте і на американсько-японських взаєминах і на цілій ситуації на Далекому Сході все ще мстяться також помилки альянтської політики, зроблені у відношенні до Японії: в Ялтинському договорі з лютого 1945 року ЗДА й Англія легкою рукою „признали" Совєтському Союзові, поруч інших величезних і зловісних концесій (напр., право на окупацію Північної Кореї), весь Курільський архіпеляг, Південний Сахалін і фактично порт Дайрен. Тоді затверджено й поширено потугу Совєтського Союзу над Тихим океаном і насправді віддано йому під стратеґічну контролю Японію, у великій мірі узалежнивши також від ласки Москви японську економіку. Ця короткозора політика знайшла своє дальше потвердження в повному примусовому роззброєнні Японії та в накиненні їй конституційної заборони втримувати власні збройні сили.

Вашинґтон усвідомив собі ці помилки в період холодної війни з Москвою і ще більше — під час комуно-китайського нападу на Південну Корею. Стало ясно, що сильна мілітарно й економічно демократична Японія — це найкраща гребля проти поширення комуністичного імперіялізму над Тихим океаном. Але Японію знесилено було і спутано ще гірше, як Німеччину, позбавивши її цілком азійсько-континентального терену для промислового експорту, як і тамошніх сировців для її промислу, та звузивши морський обшир для риболовлі. Допущення Совєтів під сам бік головних японських островів та дозволення комунізмові розпаношитись на всьому китайському суходолі створило фатальні відносини для Японії, тим гірші, що й країни, які зазнали на собі японської окупації, не змогли так швидко й легко позбутись своїх ресентиментів і стати знову добрими господарськими контраґентами.

В цій ситуації американська політика натрапила й натрапляє по нинішній день на поважні труднощі на терені самої Японії у ревізії свого зміненого курсу. Японці мимоволі стали ще більшими пацифістами, аніж західні німці. 88,500.000 японців, душачись на просторі 142.644 кв. миль, з одного боку перейняті психікою кожної гордої великодержавницької морської нації, звиклої до експансії, а з другого — мають скромні бажання кожного переможеного в тяжкій війні народу — бажання ситости і спокою. Тому вони свідомі, що без американської фінансової асисти давно б зазнали економічної катастфори, так само, як без американської військової протекції давно упали б жертвою комуністичної аґресії. Але водночас коле їх очі приявність американців на острові Окінава, де розбудовано могутню військову базу. І Шіґеру Йошіда, обнявши в жовтні 1948 року пост прем'єра, мусів таки відійти у грудні 1954 р., бо в очах японських мас став символом ніби занадто великого проамериканізму та ворожости у відношенні до СССР і червоного Китаю. Йому на зміну прийшов Іхіро Гатояма, як особа, ніби більш незалежна від американських впливів та податливіша для замирення з названими двома комуністичними велетнями.

СССР не підписав мирового договору в Сан Франсіско. Але контрольовані большевиками води в північно-західній частині Тихого океану, особливо Охотського моря, давали Японії 20% усього її рибовилову, а риба — основний і найважніший харчовий продукт японців, і для консумції і для фабричної перерібки та експорту. Будучи формально з Японією на воєнній стопі, СССР заблькував у минулому році прийняття Японії до Об'єднаних Націй. Водночас він все ще, через 11 років після закінчення війни — при чому Москва виповіла війну Японії акуратно за тиждень до її капітуляції перед американцями — Совєти досі затримують на Сибіру коло 1.000 воєннополонених японців. Москва погоджується підписати сяк-так корисний для Японії договір про риболовлю, допустити Японію до Об'єднаних Націй і репатріювати тисячу її громадян, яким грозить ще одна страхітлива сибірська зима. І тому японці у масі жагуче прагнуть миру з Москвою і мають претенсію до свого уряду, щоб він той мир склеїв. Але водночас японці не всилі забути, що їм загарбано коло 50 островів і острівців Курільського архіпелягу, що становить наче природний міст поміж північно-східнім берегом головного острова Гоккайдо та південним шпилем Камчатки. Японський уряд промовчує вже дальшу долю північної частини Курільського ланцюга, так само, як промовчує справу південного Сахаліну, що, наче кліщами, погрожує північно-західньому шпилеві Гоккайдо. Але не всилі цілком відмовитись від Курільських островів, дармащо власне таку відмову вона підписала у договорі в Сан Франсіско: тоді автор цього договору, Дж. Ф. Доллес, вставив таку точку, щоб уможливити Совєтам приступити до миру з Японією. Москва тоді цього договору, як уже сказано, не підписала, зате тепер покликається на нього, вимагаючи від Японії зречення з усіх територіяльних претенсій.

Уряд же Гатоями не всилі зробити цього, бо інакше втратив би „обличчя" в очах свого народу. Большевики погоджуються віддати щонайбільше два маленькі й найближчі до Гоккайдо острівці Габомай і Шікотан, але рішуче відмовляються віддати ще два, що їх жадає Японія, Етофу і Кунашірі. Саме об цей спірний пункт розбилися в березні цього року японсько-совєтські переговори в Лондоні і в серпні у Москві. Шіґемітсу, який очолював японську мирову делеґацію в Москві, перервав розмови і поїхав до Лондону на конференцію у справі Суезького каналу. Відтіль уряд відкликав його до Токіо. „По дорозі" він прибув до ЗДА. Тут він відбуде наради з американськими керівними чинниками в справі і американсько-японських і японсько-совєтських чи японськокорейських відносин (південно-корейський президент, Сингман Рі, зазнавши в своєму житті чимало горя від японців, уперто відмовляється від усякого з ними контакту). Від вислідку цих нарад у Вашинґтоні чималою мірою залежатиме дальший розвиток подій на Далекому Сході. І тому таке велике їхнє міжнародне значення.

ДОВКОЛА КРИЗИ В УНРАДІ

Мюнхен. — Одним з найважливіших завдань українського політичного життя в Західній Европі є швидке полагодження кризи в Українській Національній Раді, що почалася понад два роки тому, коли з Виконавчого Органу УНР виступила центрова партія Український Національно-Державний Союз (УНДС). Понад рік тому до позиції УНДС долучилися і націоналісти (мельниківці). З того часу ці дві поважні і впливові групи ведуть намагання, спрямовані на ревізію теперішньої політики ВО. Зацікавлення всього громадянства, і того, яке стоїть поза УНР, є велике тому, що без полагодження довготривалої кризи в УНР тяжко собі уявити започаткування всенаціональної консолідації, яка повинна бути головною метою наших стремлінь. Ось чому теперішній стан в ВО і цілій УНРаді є болючим, і то тим більше, що і і Президія УНР, як найвище тіло, фактично не діє вже понад рік, бо голова УНР інж. Бойдуник (ОУНс) уступив, а за ним уступив і його заступник проф. Гловінський (УНДС). Таким чином з 8 партій, що входять в систему УНР, фактично „при кермі" лишилися тільки три — УРДП, УСП і УНДО, при чому ці дві останні не являють собою поважної сили з огляду на свою нечисленність.

З нагоди перебування професора Ветухова з Ню Йорку в Західній Німеччині, цими днями відбулися спільні наради теперішньої коаліції, що складає ВО (УРДП, УСП, УНДО) з опозиційною партією УНДС (Український Національно-Державний Союз). На нарадах пильно обговорювалося питання полагодження кризи в той спосіб, щоб УНДС вступив до Виконавчого Органу негайно, тобто ще перед скликанням четвертої Сесії УНРади. Як довідуємося з кіл ВО, УНДС навіть запропоновано очолити новий ВО, а лідерові УНДС, Миколі Лівицькому, запропоновано пост голови (прем'єра) ВО. УНДС відмовився з огляду на здоров'я Миколи Лівицького, який по тяжкій однорічній недузі ще не всилах зайнятися головуванням в ВО УНРади. Очевидно, що УНДС має ще декілька кандидатів в Европі і ЗДА на цей пост, але ця партія уважає, що коаліція з 4, замість теперішніх 3 партій у ВО, є зовсім невистачальною і що ВО мусить бути створений на дуже широкій, якнайбільш репрезентативній базі і в ньому повинні бути заступлені найменше 5-6 партій з усіх 8, що входять в систему Державного Центру, тобто УНР. Не зважаючи на довгі й терпеливі намагання проф. Ветухова, до поширення бази ВО не дійшло, але все ж договорено, щоб по змозі якнайскоріше скликати 4-ту Сесію УНР, на якій усі спірні справи були б вирішені і врешті полагоджено болючу кризу, що вдаряє по активності українського політичного життя і у великій мірі затягує початок консолідаційної акції в загальному.

Дві групи, ОУНс і УНДС, що стоять в опозиції до ВО, вислали, кожна окремо і, здається, без спеціяльного договорення, листа на руки президента Витвицького в Ню Йорку з рішучим домаганням скликання четвертої сесії УНР в можливо найкоротшому часі. Обидві ці партії вважають, що чергова сесія все одно вже мала б відбутися, без огляду на кризу і що, врешті, на основі закону Державного Центру сесія мусить бути скликана, якщо цього домагається одна третя частина партій, заступлених у ВО. Невідомо, яке становище займе д-р Витвицький, але слід гадати, що й він згодиться на таку практичну пропозицію ОУНс і УНДС і що таки сесія буде скликана. Ще недавно здавалось, що криза буде полагоджена без скликання сесії, і з цією метою през. Витвицький мав би був прибути ще цього літа до Німеччини. Тим часом виявилось, що непорозуміння зайшли задалеко, і без скликання сесії кризу вже ніяк не можна буде подолати. Через те затримався приїзд президента до Мюнхену.

УНДС і ОУНс, як довідуємося з кіл Виконавчого Органу, рішили звернутися до президента з проханням скликати 4-ту сесію також ще й тому, що ці дві опозиційні, але дуже впливові, партії вважають, що теперішні три партії ВО затягають скликання 4-ої сесії, вважаючи, що на ній, чи по сесії, теперішня трійка може втратити свої становища в Виконавчому Органі і що треба буде ділитися з іншими двома, якщо не трьома партіями впливами в ВО. Акція і побоювання ОУНс і УНДС до деякої міри оправдані, бо дотеперішні партії-члени ВО справді не виявили ніякого живого, практичного зацікавлення в скликанні 4-ої сесії і поза заявами в цій справі далі не пішли. Пояснюється це тим, що передусім соціялісти (УСП) не хотіли б повороту мельниківців до ВО взагалі, вважаючи ОУН за певного роду „клясового противника" і тому не бажаючи собі, щоб інж. Бойдуник з рамени ОУН став знову головою Української Національної Ради. А УНДО просто не має відповідних кандидатів ані на пости в ВОргані, ані в самій УНРаді. Виходить, що з теперішніх партій, які входять у ВО, одна УРДП, найчисельніша і найповажніша з усіх трьох, не протиставилася б скликанню 4-ої сесії, і то тим більше, що УРДП вже має навіть свого кандидата на голову УНР, а саме інж. Пігіда, хоча є деякі сумніви, чи він, з огляду на стан свого здоров'я, цю функцію міг би виконувати. Очевидно, в такому випадку (інж. Пігідо — голова УНР) УРДП мусіла б комусь, правдоподібно УНДС або ОУН, віддати пост голови Виконавчого Органу, яким є тепер член цієї партії, інж. Созонтів з Парижу, що вже півтора року взагалі не був в осідку ВО в Мюнхені, хоча в Парижі робить дещо на терені Паризького Бльоку. УРДП, як знаємо з цього ж таки джерела, пропонує, щоб ВО очолив Микола Лівицький, лідер УНДС.

Годі передбачити, як події розвинуться далі. Аранжер мюнхенських найновіших переговорів, проф. Ветухів, вертається до Ню Йорку, Микола Лівицький мусів ще виїхати на двомісячне лікування-реконвалесценцію, през. Витвицький щойно тепер збирається приїхати на давно заповіджені відвідини в Европі, і таким чином, покищо, принаймні на два місяці, все затихне. Це зрештою „огірковий сезон" в політичному світі, і в кінці літа вже не слід чекати ніяких позитивних змін, хоча криза, на шкоду української справи, буде покищо продовжуватися. Рішення про її закінчення чи тривання лежить тепер в руках през. Витвицького, до якого репрезентативних обов'язків належить і скликання 4-тої сесії УНР. Ясно, що без сесії кризи в ВО і Державному Центрі полагодити неможливо.

С.

Осип Станімір, сотн. УГА

В КИЄВІ 31 СЕРПНЯ 1919 Р.

(1)

30 серпня 1919 р. об'єднані українські армії зайняли передмістя Києва десь коло 8-ої год. ввечорі. В наші руки дісталася величезна воєнна добич, якої ми не всипли навіть порахувати. Обидві залізничі стації, товарова й особова, були заставлені потягами, наповненими всяким воєнним добром. Серед гущі вагонів вирізнялись три грізні большевицькі панцерні потяги. Для охорони і збереження цього воєнного матеріялу ми виставили охоронні стійки. До відтранспортування його взад не було наказу. Команди I і III Корпусів, оголомшені успіхами, чулися такі безпечні, що стягнули до Києва не лише свої оперативні, але навіть ширші штаби та провіянтури. Команди на рівні зі стрільцями, п'яні перемогою, перли до Києва наосліп, злегковаживши найконечніші засоби охорони проти Добровольчої Армії.

8-ма самбірська бриґада III гал. Корпусу, що 30 серпня 1919 р. коло год. 6-ої ввечорі, зайняла Демидівку і частину товарової стації та забрала в полон 1,000 большевиків, а між ними команданта дивізії, залишилася на нічліг на здобутих позиціях.

Вечір був гарний і спокійний, хоч большевики обстрілювали нас артилерією з-за Дніпра. Ми тріюмфували, відпочиваючи по тяжких боях і форсовних маршах. Вночі прийшов до мого II куреня наказ з корпусної команди такого змісту: „Завтра, тобто 31. VIII. 1919 р. о год. 9-ій відбудеться парадний в'їзд гол. от. Петлюри до Києва. В тій цілі всі бриґади III Корпусу мають вислати о год. 5-ій рано на головну стацію в Києві по одному найкращому куреневі і по одній батерії для сформування парадної бриґади для повітання Гол. Отамана й його вмаршу до Києва. Командантом почесної бриґади признача- ється сотн. Осипа Станіміра, команданта II куреня 8-ої самбірської бриґади." Через пів години наспів другий наказ, з 8-ої самб. бриґади. Згідно з ним, I курінь пор. Тарнавського, II курінь сотн. Бізанца і IV курінь пор. Підгірного, мали залишитися на зайнятих позиціях, а до Києва мали негайно вночі вислати стежні патрулі і ними провізорично обсадити: I курінь — міст на Подолі, II курінь — Городську Думу й арсенал, IV курінь — Міський театр і залізничий міст на Дніпрі. Сотн. Станімір із своїм II куренем мав 31 VIII 1919 р. о год. 5-ій рано з'явитись на головній стації і там зголоситись в Команді III Корпусу.

О год. 5-ій ранку мій курінь прибув на головну залізничу стацію й я зголосився в Команді Корпусу. В команді арм. групи панував рух і поденервування. Щохвилини з'являлися вістові з тривожними вістками: що денікінці переправляються човнами через Дніпро; що більші їх частини йдуть в напрямі мостів на Дніпрі; що в самім Києві є вже денікінські патрулі і т. п. Полк. Вольф заявив мені коротко, що справа творення парадної бриґади не актуальна, бо в'їзд Гол. От. Петлюри до Києва відкликаний і що вже наспіли свіжі накази. За хвилину з'явився майор Куніш, шеф штабу I Корпусу, і видав накази щодо обсади цілого Києва, а саме: 8-ма самб. бриґада має обсадити: II-им куренем сотн. Станіміра Городську Думу і Головну Пошту, III-ім куренем сот. Бізанца часть арсеналу і вартівню на Печерську навпроти мосту, IV-им куренем пор. Підгірного Міський театр і товарову стацію, а I-им куренем пор. Тарнавського склади і цитаделю.

(Продовження на стор. 3-ій)

(65)

Вол. Дорошенко

СТРАДНИЦЬКИЙ ШЛЯХ ІВАНА ФРАНКА

Тема нещасливого кохання, така особисто болюча для нього самого, взагалі займала Франка. Згадаймо Михайла Гурмана й Анну в драмі „Украдене щастя" або відносини між о. Нестором Деревацьким і Олімпією Лісовською в повісті „Основи суспільности".

Без сумніву Журовській присвячені в „Зів'ялому листі" оці передусім поезії: 2, 4, 5 6; 11 і 20 першого жмутка; 4, 8, 12-17 — другого й 5-та третього.

„Не знаю, що мене до тебе тягне,
Чим вчарувала ти мене,"

— пише Франко в 2-ій поезії 1-го жмутку, маючи на увазі Журовську, а в 4-ій поезії каже до неї:

„За що, красавице, я так тебе люблю,
Що серце треплеться в грудях несамовито,
Коли проходиш ти повз мене гордовито?
За що я тужу так, і мучусь, і терплю?"

А в 6-ій поезії читаємо таке признання:

„Так, ти одна моя правдивая любов,
Та, — що не суджено в життю її вдовольниться.
Ти найтайніший порив той, що бурить кров,
Підносить грудь, та ба — ніколи не сповниться.

Ти той найкращий спів, що в час вітхнення сниться,
Та ще ніколи слів для себе не знайшов;
Ти славний подвиг той, що я б на нього йшов,
Коб віра сильная й могучая десниця.

Як згублену любов, несповнене бажання,
Невиспіваний спів, геройське поривання,
Як все найвищеє, чим душу я кормлю,

Як той вогонь, що враз і гріє й пожирає,
Як смерть, що забива й від мук ослобоняє —
Отак, красавице, і я тебе люблю."

Можна б навести ще не одну поезію, в якій оспівує Франко своє неподілене кохання, але вистане й поданих, щоб зрозуміти всю силу його любови й спричинюваної нею муки.[16]

На думку проф. Г. Величка, в Журовській бачив Франко створений ним та виплеканий у мріях ідеальний образ жінки і наділяв її прикметами, які хотів у ній бачити (пор. згадані його Спогади у збірнику „Книгоспілки", ст. 305-311).

Чим далі стояв від нього предмет його кохання, чим прикріше було домашнє життя, затруюване хворою дружиною, тим більше розгорялася й мучила своїм палом його вимріяна та неподілена любов.

І коли ми пригадаємо собі два рази повторене в 8-ій поезії „Зів'ялого листя" Франкове признання:

„Я не тебе люблю, о, ні,
Люблю я власну мрію,
Що там у серденьку на дні
Від малечку лелію"

та далі:

„Ні, не тебе я так люблю,
Люблю я власну мрію!
За неї смерть собі зроблю,
Від неї одурію."

то мусітимемо, либонь, признати проф. Величкові рацію.

— — — — — — — — — —

6. Стосунки з народовцями

На додаток лихого стосунки Франка з народовцями настільки погіршилися, що восени 1886 року його викинули з „Зорі". Причина: вміщення однієї співомовки Ст. Руданського й рецензії Б. Грінченка, що їх народовецькі цензори признали за неморальні, хоч Франко перед друком давав їх під осуд головному редакторові.

Та крім болючих ударів збоку своїх, народовців, і мук, що їх завдавало засліплення в Журовській, доля не щадила Франкові й інших тяжких переживань. Саме в часі його захоплення Журовською довелося йому перенести не одну невдачу, не одне розчарування. Так, у 1887 р. завела його надія дістати літературну нагороду в конкурсі „Kurjer'a Warszawsk'ого" за найкращу повість, що його була розписала редакція на початку року. На цей конкурс послав був Франко свою повість „Lelum-Polelum", писану польською мовою. Не про відзначення йому ходило, а про гонорар, бо він був тоді в дуже прикрому матеріяльному становищі. Франко дуже надіявся на одержання нагороди.

[16] Про кохання Франка до Ц. Жуковської див. у моїй статті „Любов у житті Ів. Франка", Кал. „Свободи" на р. 1956, ст. 29-31.

В ЧУЖОЗЕМНІМ КРАЮ...

В чужоземнім краю,
У трисмертнім бою
Я беріг і зберіг
Сон-лілею мою,
Тебе, рідну мою.

Рветься серце — літам
Розімкнути імлу!
В тихім Глобині там
Кличеш ти на валу.

Дзвонять реї-путі...
Кличеш здалеку — чуть!
Через гори круті,
Через ріки, світи
Я до тебе лечу.

В золотому краю,
У саду, у гаю,
За заполою віт
Ти, цілуючи цвіт, —
Посилаєш привіт.

ПАВЛО УСЕНКО

Олена Залізняк

ЛЬВІВСЬКІ СТУДЕНТИ В МОЇХ СПОГАДАХ

(4)

З тими кузенами зустрічалася і я у Львові під час моїх поїздок на піврічні гімназійні іспити і вони знайомили мене з життям львівської молоді. Були тоді поширені таємні гуртки гімназійної молоді, в яких часто вели провід студенти університету. Пригадую, як під час мого перебування у Львові впровадив мене Юнко Охримович на з'їзд представників таємних гімназійних кружків, що відбувся у Львові в шкільному році 1902/3. З'їзд мав свої наради в приміщенні редакції соціялістичного часопису „Воля", якого редактором був тоді д-р Курбас (дядько славного творця театру Березіль — Леся Курбаса), а учасниками з'їзду були самі ученики вищих кляс гімназії. Були це тільки делеґати зі Львова і гімназій різних провінційних міст, а предсідником зборів був студент медицини Євген Бурачинський (пізніше довголітній директор Народної Лічниці у Львові). Не пригадую, щоб учасники якихось політичних зборів, на яких мені доводилося пізніше бувати, були так перейняті своєю ролею будівничих нового ладу і конспіраторів, як ті кільканадцятирічні хлопці з золотими пасками на ковнірах своїх гімназійних мундурів, що співпрацювали з небагато старшими від них студентами. А може це саме у мене було таке захоплення.

Юнка, перенятого соціялістичними ідеями, уродженця села (його батько був сільським священиком) цікавили як молодого студента справи селян і сільських робітників, їх визиск на поміщицьких ланах і кривди адміністраційної влади. За свої промови на вічах був арештований та мав політичний процес у Станиславові. Він гімназистом ще їздив під час ферій до Прус як звичайний копальняний робітник, щоб на власні очі побачити та на „власній шкірі" як вуглекоп відчути тягар праці і переконатися про відносини, серед яких працювали там наші селяни, що виїздили до Німеччини як сезонові робітники на жнива і на довше до копалень. Юнко Охримович брав активну участь у студентському житті, був засуджений за участь у студентській демонстрації 1910 року, під час першої світової війни працював у Союзі Визволення України в таборі полонених у Фрайштаті, а по війні поселився на Закарпатті, де був адвокатом.

Степан Дольницький, пізніше адвокат у Сколім (помер у Відні в часі другої світової війни), як уродженець міста, студентом не знав добре села і властиво не мав зацікавлення до актуальних політичних справ. Зате він дуже багато читав, а що знав добре німецьку мову, користав з багатої німецької оригінальної і перекладної наукової літератури та творів красного письменства. Твори німецьких і англійських клясиків і наукові твори Канта, Шопенгауера, Спінози, Стюарта-Міля і „модних" тоді Метерлінка і Ніцше — це була його лектура, яку пропонував і мені, як я перебувала у його батьків, приїжджаючи до Львова на іспити.

Степан Дольницький часто зустрічався тоді з Василем Панейком, дещо старшим від нього студентом, теж уродженцем міста, захоплювався його знанням, інтеліґенцією та його бистротою ума, познайомив і мене з ним в „Монопольці", каварні при Марійській площі, де сходилися студенти на тораріські розмови. Цікавили мене дуже їхні розмови й імпонувало товариство прихильників стислої філософії, захоплював голосний твір Ніцше „Альзо шпрах Заратустра", що за спонукою Степана я читала, але того семестру ішла я до свого піврічного іспиту не дуже підготована. Приїжджала я до Львова двічі в рік під кінець першого і другого піврічча і тоді переробляла з якимсь гімназистом тієї ж що і я кляси ту частину матеріялу, якого не можна було самій переробити на селі з огляду на брак підручників. Одного семестра поручили мені в гімназії як інструктора Матвія Яворського. Знаний він був пізніше, як один з тих галичан, що, опинившися по програній українсько - польській війні за Збручем, пішов беззастережно на співпрацю з большевиками, займав визначні позиції в уряді в Харкові, написав історію України в большевицькому дусі і т. ін., але „чистка" і його не минула. За гімназійних і студентських часів не був він лівих переконань, уважав себе націонал - демократом і його співпраця з комуністичним урядом була страха-ради чи для кар'єри. Під час моїх університетських студій я вже не зустрічала Панейка, не знаю — закінчив вже був університет, чи не жив у Львові, — зрештою я не чула, щоб він брав активну участь в студентському житті. Пізніше, під час першої світової війни, як він уже відогравав визначну ролю в українському політичному житті, я зустрічалася не раз у Відні з його першою дружиною, яку знала ще скоріше зі Львова, як учительку Рідної Школи, Стаху Гасівну. Тоді принагідно бачилася і з Панейком. Недавно часописи принесли були вістку про смерть Василя Панейка і в „Свободі" були статті про його життєвий шлях. А востаннє бачила я його 1937-го року в Парижі, як була там на конґресі Жіночої Кооперативної Ґільди. Він тоді вже цілком відійшов був від українського середовища.

В 1904-му році зацікавила була мене одна подія, зв'язана з студентським життям, а саме літні курси українознавства, улаштовані з ініціятиви професора М. Грушевського й Івана Франка для студентів з Наддніпрянщини. На курсах, що охоплювали різні ділянки українознавства, викладали найкращі тодішні наукові сили Львова, професори університету і дійсні члени НТШ. З приїжджих викладачів був лише професор Хведір Вовк. Студентів з „Великої України" — як тоді всі називали українські землі, що були під російською займанщиною — не було особливо багато, хоч були представники різних університетів: Київського, Харківського й Одеського — з України, Московського і Петербурзького, чи може ще якого — з Росії. Через пашпортові труднощі не приїхала сподівана кількість наддніпрянців, тому більшість слухачів творили львівські студенти. Мені пощастило бути ледве на кількох викладах, бо приїхала до Львова під кінець курсів. Все ж таки вспіла з великим зацікавленням прослухати інтересних викладів професора Вовка з антропології і промов Миколи Ганкевича, якого ораторський патос передавався слухачам. Приїжджі студенти з Наддніпрянщини — це були діти свідомих й активних тодішніх українських громадян і нащадки відомих давніх козацьких родів, пізніше самі визначні науковці і культурні діячі, як троє дітей Євгена Чикаленка, відомого культурного діяча і мецената — Ганна, Вікторія і Левко, два визначні наші науковці Дмитро і Володимир Дорошенко, студентки Андрієвська і Маруся Дверницька, пізніший шурин Лесі Українки Кривенюк, Деркач, Розов, д-р Іван Липа і його дружина Маруся — батьки відомого вже і сучасному молодшому поколінню письменника і борця за самостійну українську державу Юрія Липи. З визначним українським діячем Одеси, лікарем і письменником І. Липою та його дружиною ми настільки заприязнилися, що довший час листувалися і Липа пересилав мені свої друковані твори і збірку поезій „Багаття" та інші. З київських студенток пізнала я тоді лише дочки Чикаленка — Галю (пізнішу видатну громадську діячку, відому добре також і в колах американського зорганізованого жіноцтва з своїх виступів на міжнародних жіночих з'їздах і з письменницької праці) — Ганну Чикаленко-Келлер; і молодшу Чикаленківну — Вікторію, пізніше дружину Скорописа Йолтуховського, революційного діяча і одного з організаторів Союзу Визволення України.

(Кінець буде).

Хроніка українського життя

В Арґентині

Архимандрит оо. Василіян у Б. Айресі.

(сдо) Архимандрит Чину св. Василія Великого, о. Павло Мисків прибув 7-го серпня кораблем до Б. Айресу. Він має відвідати монастирі свого чину в Арґентині, Уруґваю і Бразилії. Представникам арґентинської преси він висловив як читаємо в щоденнику „Ля Расон", своє глибоке вдоволення знайтися „в землі миру і свободи, свободи, яку ми тим більше цінимо, що понад 400 священиків нашого чину, що обслуговували 40 монастирів в Україні, Польщі, Чехословаччині, Румунії, Угорщині і Югославії, перебувають тепер по в'язницях та в концентраках." Часопис „Ля Расон" вмістив також світлину о. Архимандрита.

Сесія Головної Ради УЦР

(сдо) На 26 серпня цього року скликано сесію Головної Ради УЦР. На порядку дня нарад знаходиться справа черґового — четвертого — Конґресу Українців Арґентини, що має вибрати нову УЦРепрезентацію. Конґрес проєктується скликати на перші дні листопада ц. р.

Український Дитячий Театр грає в організації ІВКА

Відома в світі організація — ІВКА запросила Український Дитячий Театр дати виставу в залі ІВКА в суботу 25-го серпня. Український Дитячий Театр гратиме п'єсу „Музична Скрипька".

Господарські Вісті

МІЖНАРОДНА ПАПЕРОВА КОМПАНІЯ ЗАРОБИЛА 43,305,434 ДОЛЯРИ

Міжнародна Паперова Компанія повідомляє, що в першій половині цього року заробила на чисто 43,305,434 доляри. Це був найбільший заробіток в одному півріччі в історії цієї компанії, бо в тому самому часі в минулому році він становив тільки 38,590,053 доляри. Ця компанія в перших шістьох місяцях цього року заплатила податків на суму 46,615,494 долярів. Вона має 10,933,136 уділів, і на кожний уділ випадає 3.92 доляра. В минулому році уділ мав вартість тільки 3.50 доляра. Компанія продала товарів на суму 435,214,445 долярів в першому півріччі цього року.

АМЕРИКАНЦІ ЩОРАЗ БІЛЬШЕ П'ЮТЬ „ВОДКИ"

Магазин „Тру" повідомляє, що американці щораз більше починають пити чисту, без запаху, горівку, яку звичайно називають із російська „водка". Між американськими горівками „водка" займає, покищо, малий відсоток (3%), але її консумція раптово збільшується. В 1955 р випили в ЗДА 6,234,662 ґалони „водки", але це було на 90 відсотків більше в порівнянні з 1954 роком. Та цього року консумція „водки" збільшується на 190 відсотків в порівнянні з попереднім роком. Консумція водки не зменшує консумції „джінів", як дехто гадає.

Хочуть спровадити до Айови психіятрів-втікачів, хоч стейтовий закон не дозволяє їм виконувати практику

Ди Мойн, Айова. — В стейті Айова існує великий брак лікарів-психіятрів, і тому там заснувався окремий комітет, який старається спровадити з Европи 10 психіятрів з-поміж втікачів та переміщених осіб (ДП). Той комітет очолює губернатор Ліо А. Геб, і його завданням є допомогти приватним особам в спровадженні до Айови цих лікарів. Але клопіт в тому, що закон цього стейту не дозволяє виконувати лікарську практику тим лікарям, які закінчили медичні студії в Німеччині. Ті лікарі мали б працювати в стейтових шпиталях для умово хворих. Проти спровадження цих лікарів заявилися Стейтове Лікарське Товариство і Рада Лікарських Екзамінаторів.

● Численні промовці на зборах в'язничних працівників у Лос Анджелесі, Каліфорнія, виступали проти смертної кари. Начальник тюрми Клінтон Т. Даффі сказав, що був свідком виконання 150 смертних вироків, і ні разу не почув від злочинців, щоб їх стримував від злочину страх перед карою смерти.

В КИЄВІ 31 СЕРПНЯ 1919 Р.

(Продовження зі стор. 2-ої)

2-га коломийська бриґада мала обсадити Арсенал, Печерську Лавру і мости на Дніпрі. Наказ звучав: обсадити, але не стріляти! На мій замік, що наказу не розумію, бо що маємо робити, як ворог наближиться, а ми не будемо стріляти, — полк. Вольф безрадно пояснив, що такий наказ прийшов із штабу Гол. Отамана і він не може його змінити, тим більше, що ніби тоді, — сказав мені Вольф — мали вестися переговори щодо дальшої долі Києва між Гол. Отаманом і Денікіним.

По такім виясненні я з куренем відійшов до Городської Думи.

Був ранок. Київ не спав і вспів вже прибратися у святочні шати. З вікон звисали килими, на домах повівали синьо-жовті прапори, а на бальконах появилися там і сям портрети Шевченка та Гол. От. Петлюри, прикрашені зеленню з відповідними написами. На вулицях і в вікнах домів було повно народу. Нас засипали квітами з усіх сторін, а радісним окликам „Слава Україні, слава галичанам, хай живе Гол. От. Петлюра" і т. п. — не було кінця. Тільки з тяжким трудом ми добились до Городської Думи. До Києва вступили були Запоріжці ген. Ол. Сальського. Тут застали подібний образ, що й на Софіївській Площі. Вся площа перед Думою, всі вулиці були заповнені народом. Роз'ентузіязмована публіка заворушилась! Понеслись оклики на честь України, Гол. От. Петлюри і Української Армії. Мене стягнули з коня і на руках занесли до Городської Думи. Тут вже радила Городська Управа, очікуючи нової влади. Я видав відповідні накази щодо обсади, зарядив строге поготівля і вивісив великий синьо-жовтий прапор на бальконі Думи між двома меншими прапорами, що вже там повівали. Київ, столиця України, був наш.

(Далі буде)

ПРОТОКОЛ

з нарад Головного Екзекутивного Комітету У.Н.Союзу, які відбулися дня 10-го серпня 1956 р. в головній канцелярії У.Н.Союзу, ч. 81-83 Гренд Ст., Джерзі Сіті, Н. Дж.

На зборах були приявні члени Екзекутиви, а саме: головний предсідник Д. Галичин, заступник головного предсідника М. Пізнак, заступниця головного предсідника Геновефа Жеребняк, головний секретар Г. Герман і головний касир Р. Слободян.

Збори відкрив в год. 10:00 рано головний предсідник та подав до відома ці справи, які були полагоджені від останніх зборів Екзекутивного Комітету, а опісля предложив справи, що їх треба вирішити на цих зборах. Ці справи були такі:

Купно бондів. Закуплено отсі бонди:

Alabama Power Co., 1st Mtge Bonds, 3½% за	$ 25,706.00
Pacific Gas & Electric Co., 1st & Refdg Mtge Bonds, 3⅜% за	25,281.25
Kentucky Utilities Co., 1st Mtgs Bonds, Series "G" за	25,361.75
Georgia Power Co., 1st Mtge Bonds, 3⅝% за	60,825.00
Wisconsin Electric Power Co., 1st Mtgs Bonds за	50,937.50
Elizabethtown Water Company Consolidated, 4⅛% за	30,651.60

Відкликані бонди. Одержано за відкликані бонди:

Georgia Power Co., 1st Mtge Bonds, 3¾%	2,017.00
Aluminum Co. of Canada, Ltd., 3⅞% Sink. Fund Deb.	4,050.00
City of Union City, West Hoboken Rfdg Mtge Bond	5,112.50

Дозрілі бонди. Одержано за дозрілі бонди:

State of Louisiana 4% Highway Bonds, Series "S"	5,000.00

Морґеджі. Уділено морґеджі на такі реальності:

363 Cator Ave., Jersey City, N. J.	13,000.00
590-594 Lincoln Place, Brooklyn, N. Y.	21,000.00
66 Kink St., Sudbury, Ont., Canada	8,000.00
4550 White Plains Road, Bronx, N. Y.	26,000.00
11906 — 76th St., Edmonton, Alta, Canada	5,750.00
3535-39 Third Ave., Bronx, N. Y.	12,500.00
9236 — 110 Avenue, Edmonton, Alta, Canada	6,000.00
440-448 N. Third St., Allentown, Pa.	5,000.00
5001 — 19th Ave., Brooklyn, N. Y.	22,000.00
20181 Wexford Ave., Detroit, Mich.	8,000.00
13233 Bloom St., Detroit, Mich.	10,000.00
10 Harrison Place, Irvington, N. J.	40,000.00
838 Broadhead Road, Aliquippa, Pa.	40,000.00
Pond Eddy, N. Y.	15,000.00
2846 Geneve St., Dearborn, Mich.	11,000.00
102-104 Rogers Ave., Brooklyn, N. Y.	19,000.00

Організаційні справи. Ухвалено принімати нових членів від 15-го серпня 1956 р., без лікарських оглядин на $1,000 забезпечення до 40 років життя, (досі було до 35-го року життя), а на $500 забезпечення до 45 років життя (досі було до 40-го року життя).

По дискусії над різними технічними справами вичерпано програму нарад, а головний предсідник закрив збори о год. 1:30 пополудні.

Г. Герман, гол. секр. УНСоюзу

Спорт

ПЕРЕМОГА ТИГРІВ

Міннеаполіс, Мінн. — Дня 12 серпня 1956 р. відбувся Блискавичний Турнір між дружинами копаного м'яча Міннесоти. З української сторони брала участь дружина „Тигри", при Осередку СУМА. Всіх дружин було вісім. Дружина „Київ" участи взяти не могла. Чемпіоном змагань вийшли червоно-чорні „Тигри". Все українське громадянство тішиться розвитком спорту, а змагунам складає щиру подяку за їх старання та за здобуття чемпіонату для українців у вищезгаданих змаганнях.

Перебіг змагань:

Польонія — Кікерс	0:2
Тигри — Вікторія	4:0
Олімпія — Ст. Пол А	2:1
Контакт — Ст. Пол Б	2:0
Тигри — Кікерс	1:0
Контакт — Олімпія	1:0
Тигри — Контакт	2:0

Кожна гра тривала по 20 хвилин і в цих змаганнях „Тигри" заслужено здобули перемогу.

19-го серпня 1956 року розпочалась друга половина сезону змагань між дружинами міннесотської Ліґи. Кожний український глядач з великим зацікавленням слідкує за перебігом змагань, в яких є дві українські дружини. На сьогоднішній день перед веде дружина „Київ". „Тигри" зайняли четверте місце, а це є великий успіх для нашої нової дружини, що бере перший раз участь в ліґових змаганнях. Спортовці, як одної, так і другої дружини, прямують до здобуття престижу в змаганнях, показують взірцеву поведінку під час змагань та своєю наполегливістю здобувають собі належне місце між спортовцями міннесотської Ліґи.

Друга половина сезону розпочалася з великим успіхом для „Києва" і „Тигрів". „Київ", змагаючись з „Вікторією", переміг з вислідом 10:0, а „Тигри" здобули перемогу над лотишами „Олімпією 11:1.

26-го серпня 1956 р. дві українські дружини знову перемагають: „Київ" — „Кікерс" 9:0, а „Тигри" — „Ст. Пол Б" 2:1.

Дня 9-го вересня ц. р. відбудеться змагання між українськими дружинами і весь загал з великим напруженням очікує цієї зустрічі. Вислід буде поданий всьому загалові. Віримо, що змагання будуть взірцеві і бажаємо змагунам чесно запрезентуватись на площі перед глядачами.

Е. Г.

Читайте щоденник „Свободу"

З совєтського побуту

А КОМУ, СПРАВДІ, СОРОМ?

Фейлетон.

У Кіровограді працює український музично-драматичний театр імени Кропивницького. Давненько він там уже отаборився той театр і потроху грає...

Справи в нього, як і в кожного театру, нерівні: іноді добрі, іноді гірші, одне слово, як той казав: „часом з квасом, порою з водою"...

Акторський колектив у театрі імени Кропивницького згуртований міцно, складається він з кваліфікованих акторів і старшого, і молодшого покоління. Найвизначніші з акторів тт. М. Вілецький, З. Німенко, Г. Рябова, Тимош та інші.

Серед тих, що звуться „та інші", єсть так само талановиті люди. Ми це знаємо, але всіх їх тут називати незручно, бо пишемо не афішу, а для газети.

Серед акторів чимало добрих співаків і танцюристів.

Колектив очолює заслужений артист УРСР М. Донець. Зав. музчастиною С. Чумаченко.

Колектив як колектив...

В репертуарі театру — українська класика і сучасна радянська п'єса, переважно музична комедія: „Наталка Полтавка", „Катерина", „Безталанна", „Не ходите, Григорий Иванович, на танцевальные вечера" (як називають деякі наші перекладачі п'єсу „Ой, не ходи, Грицю..."), „У неділю рано зілля копала", „Сватання на Гончарівці", „Пошились у дурні", а також „Чорвона калина", „Шумить Дніпро", „Біла акація", „Людина шукає щастя" і т. д.

Репертуар як репертуар.

Театр охоче відвідують любителі музики, співу, танців...

Грає театр в історичному театральному будинку, збудованому 1867 року і прикрашеному двома меморіяльними дошками про знамениті події, що тут відбувалися, і видатних театральних діячів, які тут працювали.

Перша меморіяльна дошка:

> Цей театр збудовано в 1867 році для аматорського гуртка сценічного мистецтва, створеного і керованого І. К. Тобілевичем (Карпенком - Карим) та М. Л. Кропивницьким. Під їх режисерством та керівництвом в м. Єлисаветграді в другій половині XIX століття з аматорського гуртка сформувався новий народно - побутовий реалістичний український театр.

Друга меморіяльна дошка:

> В цьому театрі в другій половині XIX та на початку XX століття працювали корифеї українського театру:
> Іван Карпович Тобілевич (Карпенко - Карий)
> Марко Лукич Кропивницький
> Микола Садовський (М. К. Тобілевич)
> Марія Костянтинівна Заньковецька
> Михайло Петрович Старицький
> Панас Саксаганський (П. К. Тобілевич).

Як бачите, кіровоградський театр імени Кропивницького є спадкоємцем великих історичних театральних традицій.

Ми не маємо ніякого сумніву, що наші онуки, які займатимуться театрами та іншими видовищними підприємствами, оточать кіровоградський театр особливою увагою, подбають про те, щоб тут виставляли п'єси наших власників так, як вони їх понаписували, і так, як вони їх грали, а також вважатимуть за свій культурний обов'язок хоч раз у житті відвідати цей театр — початок початків українського народного реалістичного театру.

Онуки, вони будуть спритніші за нас, дідів, і обов'язково зроблять це...

Не можна сказати, що й ми, діди, спали і нічого не робили для увічнення памяти наших славнозвісних корифеїв українського театру. Промайнула недавно у газетах звістка, що Міністерство культури УРСР вже ухвалило виструґати довгого дрючка, щоб повиганяти кози з хутора „Надії", де довго жив, працював, помер і похований Іван Карпович Карпенко-Карий, і взяти той хутір під свою охорону.

Отже, зроблено з цього боку немало. Просто - таки багато зроблено. Міністерство може пишатися: вже є дрючок... Покищо є й кози, що нівечать хутір „Надію", та вже коли придбаю дрючка, не мине й кількох років, — повиганяють і кози! Товариші з міністерства вже як візьмуться, так тільки держись!

А поки що театр імени Кропивницького переживає ту пору, коли йому доводиться мати справу здебільшого з водою, ніж з квасом...

Найщасливішим для театру був рік 1954-й. Колишнє керівництво театру, як то кажуть, „наламало дров", привело театр до великих збитків. За що його міністерство культури і покарало. Але кари зазнав і сам театр, його було віднесено до тієї категорії, чи до „пояса", про які кажуть, що це така „худа" категорія, що ніякий „пояс" не держиться.

Скасовано хор. Тепер у хорі співають всі актори — і з голосом, і без голосу...

Уявляєте собі, що воно виходить...

Оркестр тепер у театрі складається із шести одиниць...

Чому з шести? Очевидно, щоб не заглушав хору, бо хор без хору і оркестр із шести чоловік може заглушити.

Так і живе театр імени Кропивницького в тому будинку, на якому красуються знамениті меморіяльні дошки.

Проте, не вважаючи на такі умови, театр за 1955 рік дав 199 виїзних вистав і план виконав...

Ну ясно, що після такого напруження „пояси" на колективі сильно покоротшали, і члени колективу примушені шукати роботу там, де не така „худа" категорія.

До цього можна додати, що за три роки ніхто з відповідальних працівників Міністерства культури УРСР не відвідав Кіровограда, хоч там працюють два театри і філармонія...

А може це й краще! А то, буває, приїде сердитий дядя з міністерства, подивиться і грізно накаже:

— Оркестр аж з шести чоловік?! Скоротить! Досить одного барабана! Хай гримить!

Справи з кіровоградським українським театром, як ви бачите, не дуже музичні, але сильно драматичні!

А хто в цьому винен?

Ви гадаєте колектив театру?

Ні! Винні наші керівні театральні онуки, що так довго ростуть!

Остап Вишня.
(„Рад. Україна").

Совєти зменшують свої війська в Східній Німеччині

Берлін. — В останню неділю відбулась у східньому Берліні велика парада у зв'язку з перенесенням 70-ти совєтських бойових літаків з летовища в Оранієнбурґу („славному" із тамошнього великого кацету за ґітлерівських часів, збереженого й за большевицької окупації) вглиб СССР. Разом із отими літаками типу „Ільюшин" виїхало до СССР ближче неподане число совєтських піхотних частин. Демобілізація однаково летунів, як піхотинців з отого ґарнізону в Сх. Німеччині має наступити в травні наступного року. Східньо - німецький „міністер" закордонних справ Льота Больц, який з цієї нагоди виголосив велику промову, заявив, що західні великодержави повинні „взяти собі приклад з Совєтського Союзу" й також зредукувати свої збройні сили в Західній Німеччині. Він присягався, що Німеччина ніколи не допустить, щоб хтонебудь заатакував її „визвольника і союзника" — Совєтський Союз. До весни наступного року мають загалом забрати зі Східньої Німеччини 35,000 совєтського війська, але — за обрахунком американських фахівців — все одно залишиться у Сх. Німеччині ще коло 400,000-на совєтська армія.

● Крайова фундація для Поборювання Дитячого Паралічу вивчає діяння вакцини д-ра Солка на тих дітей, які були один, два або три рази нащеплені цією вакциною. Найбільше випадків занедужань на поліо трапляється між 15 серпня і 30 вересня. В цьому часі буває 40 відсотків усіх випадків занедужання на поліо в річному відношенні.

● Бюро Погоди в Вашинґтоні повідомляє, що поліпшена алярмова служба вже врятувала життя тисячам осіб, які могли б були загинути під час гураґанів. Тепер вивчають умову, в яких виникають торнадо. Успішні досліди зможуть ще більше поліпшити боротьбу проти цих стихійних катастроф.

● Голова Крайової Федерації Поштових Працівників Ліо Е. Джордж заявив на річній конвенції цієї організації в Шикаґо, Ілл., що внаслідок низьких платень поштовики мусять шукати додаткових заробітків.

● Американська Федерація Федеральних Працівників думає об'єднатися з Американською Федерацією Праці і Конґресом Індустріяльних Організацій.

ЗМІНА АДРЕСИ!

Ще раз пригадуємо нашим передплатникам, що змінюють місце свого побуту, щоб одночасно з повідомленням про зміну адреси обов'язково присилали поштовими марками 10¢ за виготовлення нової адресової кліші, а члени УНСоюзу ще й число свого Відділу.

Адміністрація „Свободи"

Посмертні Згадки

ОСТАП РИБАК, член Б-ва св. Стефана Відд. 221 УНСоюзу в Шикаґо, Ілл., помер по довгій недузі 16-го серпня 1956 р. у 53 році життя. Покійний був родом з міста Бурштин, пов. Рогатин, Зах. Україна. Полишив в глибокім смутку дружину Розалію. Похорон відбувся 20-го серпня з Укр. Греко-Кат. Церкви св. о. Миколая при участі Родини і Приятелів, відпроваджено на вічний спочинок на цвинтар св. о. Миколая. — В. П. П.!

Т. Щікула, секр.

ПЕТРО ОГАР, член і бувший секретар Т-ва Запорозька Січ Відд. 388 УНСоюзу в Честер, Па., помер 14-го серпня 1956 р. проживши 64 роки. Покійний походив з села Біліна Велика, пов. Самбір, Україна. Полишив в смутку дружину, дві дочки Юстину, Антоніну і сина Йосифа та 4 внуки. Похорон відбувся 18-го серпня з погреб. заведення при участи Родини, Приятелів і Членів Т-ва до Правосл. Церкви, відтак на цвинтар Lawn-Craft. — В. П. П.!

С. Воловиняк, секр.

ТАРЗАН, ч. 3731. Спостерігає й чекає

Коли Міло та його люди просувалися вперед з важко навантаженими слонами, все ще замаскований Барнард працював з ними, розпачливо сподіваючися чудесного рятунку.

Незабаром Тарзан всміхнувся. Попереду шлях звужувався до зрадливої стежки довкола озера. Там добре місце до акції!

Далеко випередивши валку, він розглянувся і сховався із зв'язаним леопардом на дереві, що звисало над стежкою.